

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția și editura „SOLIDARITĂȚII” asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

Membrii asociației „SOLIDARITATEA”, sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săseșc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pentru Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș) Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște, Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codru, (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogăna, Gloria, Grănițerul, Grănițerul Bănățan, (Mehadia) Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Aiba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilya-mare), Rîreana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Sylvania Someșana, Speranța (Hosman), Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânămartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

<p>ABONAMENTUL PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60. NUMĂRUL 250 LEI.</p>	<p>COMITETUL DE REDACȚIE: Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĂDATU și Const. POPP Redactori: Vasile Vlaicu, Emil A. Chiffa.</p>	<p>TAXA PENTRU INSERȚIUNI: De fie-care cm ☐ 2 Lei. Bilanțurile după tară special.</p>
--	--	--

SUMARUL:

Repartizarea datoriilor publice antebellice austro-ungare. — Din programul Austriei pentru sanarea economică — O opinie engleză de remarcă. — Corpul contabililor și reforma financiară. — Târg de produse industriale engleze la Londra și Birmingham.

Juridiciare. — *Cronica Săptămânală.* — *Bibliografie.* — *Bursa.*

Repartizarea datoriilor publice antebellice austro-ungare.

În toamna anului 1921, Comisiunea de reparațiuni pusese în discuțiune chestiunea repartizării datoriilor publice austro-ungare antebellice între statele remase, formate din nou sau mărite din teritoriul fostei Monarhii habsburgice. Reprezentantul nostru la această Comisiune, Dl Eugen Neculcea, cunoscând lucrările ce făcusem și publicasem¹⁾ relativ la repartizarea datoriilor din chestiune, a cerut să fiu trimis la Paris, spre a studia și discuta împreună problema pusă la ordinea zilei: Trimis de regretatul Take Ionescu, am ramas acolo trei săptămâni din Noembrie 1921, cercetând și studiind întregul complex de chestiuni, relativ la problema repartizării datoriilor publice austro-ungare dinaintea de războiu. Ca rezultat al lucrărilor din acel timp, am redactat:

¹⁾ A se vedea „Din tratatul de pace cu Ungaria” și „Probleme actuale” (chestiunea sarcinilor financiare dela Ungaria, ambele apărute în Sibiu, 1920, Tipografia „Căminul”).

1. un memoriu, ce urma să fie prezentat serviciului financiar al Comisiunii de reparațiuni;
2. un expozeu de informațiuni și comentarii relativ la datoria publică ungară și
3. un memoriu informativ către guvern.

Cele două lucrări dintâi le-am pregătit, spre a fi utilizate de Dl Eugen Neculcea, căruia mă simt obligat să-i exprim sincerile mele mulțumiri pentru materialul de studiu și indicațiile prețioase, ce mi-a dat.

Cum chestiunile tratate în aceste lucrări sunt de actualitate și pot avea pentru mulți interes special, le dăm publicității în ordinea de mai sus. Explicări și comentări nu vom mai face, deoarece acestea se găsesc în lucrările însăși.

La urmă publicăm un memoriu în chestiunea depozitelor românești în titluri, reprezentând avere de capital, remase în Ungaria. Publicăm acest memoriu spre a se vedea stăruințele ce le-am depus, spre a determina, pe cei în drept, să renunțe sau să modifice o dispozițiune, prin care se prohibise aducerea în țară a titlurilor din chestiune. Memoriul acesta, refuzat în două rânduri, a aflat o mai dreaptă apreciere abia la actualul ministru de finanțe, Dl V Brătianu, care, nu l-a onorat pe de antregul, a făcut totuși oare care înțesări la repatrierea titlurilor respective. Renunțăm a arăta aci motivele din care, după informațiunile ce avem, importante chestiuni, discutate au fost tratate atât de mașter. Le vom arăta — dacă va fi nevoie — când ne vom trezi la realitatea pagubelor, ce ne vor ajunge din cauza nenorocitei dispozițiuni de prohibire a unor titluri, pe care, am fi avut tot interesul, să le avem în țară în valori cât de mari.

I.

Datoriile publice dinainte de războiu ale fostului imperiu austriac și regat ungar, sunt a se repartiza asupra statelor formate sau mărite din teritoriile vechii monarhii, inclusiv asupra Austriei și Ungariei de azi, conform dispozițiilor, cuprinse în articolele 203 Saint Germain și 186 Trianon, cum și a anexelor acestor articole. Ambele articole și anexe conțin dispozițiuni identice, ce nu se alterează nici prin textul, în parte schimbat, al aliniatului prim, punct 1. din art. 186 Trianon nici prin fraza, în plus, vizând convențiunile financiare dintre Ungaria și Croația, introduse la finea aliniatului prim, punct 2, din același articol și nici prin ordinea, mai mult sau mai puțin inversată, a celor două anexe.

Dispozițiunile din punctul 1. ale articolelor citate privesc datoriile gajate și sunt destul de categorice, pentru ca aplicarea lor, ce privește repartizarea datoriilor numite, să se poată face fără controverse principale. Prin o aplicare justă a normelor din chestiune, repartizarea va putea fi echitabilă pentru toate părțile interesate.

Să ne fie însă permis a releva în legătură cu chestiunea repartizării datoriilor gajate, problema datoriilor, cari în înțelesul aliniatului al 4-lea punct 1. din menționatele articole, pot fi asimilate celor gajate. Este nu numai în interesul tuturor părților, pe cari le privesc, ci și al singurei repartizări juste, ca aceste datorii să fie constatate și verificate, în modul cel mai exact. Or, aceasta se impune, cu deosebire, ce privește Ungaria, unde, propriu zis, datoria gajată să reducă la câteva împrumuturi speciale mai mici, dar unde, cum să știe, vechile datorii gajate au fost convertite în altele, fără gajuri speciale și în fine unde o parte a datoriilor din cele două decade trecute, contractate, ca și cele convertite, cu garanța generală a averii și veniturilor statului, au fost investite în căi ferate și alte asemenea proprietăți. Lucrarea aceasta, desigur, nu este ușoară. Ori cât de greu însă, ea trebuie făcută, fiind de o deosebită utilitate. Ea va face cu puțință — pentru cazul când, fie din ori ce motiv, anumite datorii nu s'ar putea identifica pe deplin și ar rămânea să fie repartizate ca datorii negajate — aplicarea cât mai precisă a aliniatului al 5-lea din articolele 208 Saint Germain și 191 Trianon, cari admit deducerea părților din datoria negajată, corespunzând cheltuielilor făcute pentru bunurile și proprietățile, puse prin articolele acum citate, în sarcina statelor dobânditoare de teritorii austro-ungare.

Dispozițiunile punctului 2. din articolele menționate la începutul acestui memoriu și anexele lor, privesc *datoriile negajate*, a căror repartizare are a se face în baza proporției dintre venituri financiare din anii 1911—13 ale teritoriilor cedate și media veniturilor similare ale întregului imperiu austriac respective regat Ungar, venituri, pe care Comisiunea de reparațiuni le

va socoti mai proprii a da măsura justă a „facultății contributive” a respectivelor teritorii.

Intrebarea asupra căreia voim să insistăm este, cari pot fi veniturile proprii a indica mai fidel această facultate contributivă?

Înainte de a răspunde, ținem să statorim, că precum pentru repartizarea datoriilor gajate, tratatele aplică unele și aceleași norme, tot de asemenea trebuie să căutăm a stabili una și aceeași bază și cu privire la repartizarea datoriilor negajate în ambele state. Cu alte cuvinte, veniturile financiare, ce se vor lua ca bază la repartizarea datoriilor austriace, au să fie aplicate și la cele ungare și viceversa. Construcția aproape identică a sistemelor de datorii publice din fosta monarhie austro-ungară și caracterul genuin al celor două tratate de pace, impun aceasta.

Or, un astfel de scop poate fi ajuns fără greutate, dat fiind, că veniturile financiare ale celor două state se întemeiază, cu puține deosebiri, pe aceleași genuri de sarcini publice. Sunt aproape aceleași sisteme de impozite.

Peste impozitele indirecte (de consumațiune) vom trece, fiind o convingere generală, că aceste, după natura, construcția și aplicarea lor, nu pot să oglindească adevărata putere contributivă a unei țări, cu atât mai puțin a unor provincii. Asupra acestei chestiuni — credem — nu există deosebire de opinii.

Trecând însă la impozitele directe și făcând o comparație între sistemul austriac și ungar, în vigoare între anii 1911—13, găsim asemănări incontestabile. Impozitele reale (fonciare de pământ, de case și chirii) erau aceleași. Impozitele personale (de câștig, de afaceri, profesioni, salare, cel asupra întreprinderilor obligate la publicarea bilanțului, cel de dobânzi de capital și rente și alte câteva de importanță secundară) erau de asemenea aproape aceleași. Singura deosebire era, după cât știm, că impozitul general pe venitul global și pe emolumentele, trecând o sumă determinată prin lege, în ființă în Austria, în Ungaria — deși legiferate — n'au fost aplicate înainte de războiu. Erau deci aceleași categorii de impozite directe, fără însă ca impozitul asupra venitului să fi fost introdus în ambele state. Dar în definitiv, impozitul asupra venitului global nu era decât un impozit — progresiv, ce e drept, însă limitat numai la persoanele fizice, asupra totalității singuraticilor categorii de impozite directe. Ca corespondent al său în Ungaria — nu însă progresiv — s'ar putea considera așa numitul impozit adițional general de venit. (általános jövedelmi pótdad).

Astfel stând lucrurile, având în vedere, că singuraticile categorii de impozite directe, în parte, izvorând numai din câte o sursă a averii și activității economice naționale, nu pot fi expresia fidelă a facultății contributive generale și, având în vedere, că impozitul pe venitul global din Austria și cel adițional

din Ungaria, erau așezate pe temeluri diferite, suntem de părere, că baza comună pentru repartizarea datoriilor negajate din cele două state ar putea să fie, excepționând impozitul pe venitul global în Austria și cel adițional în Ungaria, totalitatea impozitelor directe, ea fiind măsura adevărată a forței de contribuție a întregii averi și a tuturor elementelor productive din țară. În consecință, ne luăm voie a propune ca bază pentru repartizarea datoriilor negajate din Austria și Ungaria, pentru fiecare în parte, *totalitatea impozitelor directe din anii 1911—13.*

Dar simpla repartizare în cifre nu e de natură a construi o măsură echitabilă pentru sarcinile din viitor, ce vor reveni statelor interesate din preluarea datoriilor negajate. Disparitatea valutară din singuraticile state poate crea, la aceleași cifre, sarcini deosebite, avantajând pe unele în detrimentul altora. Astfel în ipoteza, că nominalul vechilor titluri ar rămânea aceeași și în noile valute, aceasta ar însemna un avantaj pentru statul cu valută inferioară în detrimentul celor cu valută mai bună. Din acel motiv socotim, că simultan cu repartizarea numerică a datoriilor negajate, chestiunea să fie examintă și decisă — aplicând un corectiv just — și din punct de vedere al împrejurărilor valutare, azi altele, decât cele în ființă la stabilirea condițiilor de pace.

O altă împrejurare ce nu va putea rămânea nesocotită rezidă în interpretarea ce să dă de prezent dispozițiilor din anexele articolelor des menționate, în înțelesul cărora statele interesate nu sunt ținute să observe față de titlurile stampilate în teritoriile lor, stipulațiunile de transformări valutare fixate, pentru titlurile de diferență ce trebuiesc remise Comisiunii de reparațiuni. Faptul acesta este foarte nedrept pentru statele, la care să găsească titluri în sumă mai mică, ca cvota parte ce le-ar reveni, fiind ele supuse, pentru diferențele ce le lipsesc, unor obligamente mult mai grele. Pentru evitarea acestei nedreptăți, care nu poate să fie intențiunea tratatelor de pace, un tratament uniform și echitabil, se impune dela sine. Și când acest tratament nu s'ar putea găsi — spre exemplu — prin aplicarea unei valute comune, ci ar rămânea, ca chestiunea să se soluționeze după dispozițiunile din anexe și în valutele fixate acolo, cifrele reparării vor trebui rectificate, atât amăsurat disparităților valutare, cât și îndatoririlor deosebite, rezultând din înlocuirea titlurilor vechi cu alte noi.

Rezervându-ne a complecta expunerile noastre, semnăm

Paris, 25 Novembre 1921.

II.

Informațiuni relativ la repartizarea datoriei publice ungare dinainte de războiu prevăzute în art. 186 și anexa din tratatul de la Trianon.

Cifra datoriei.

Datele oficiale și neoficiale, publicate până acum, diferă unele de altele. Diferențele însă nu sunt mari.

Cifrele arătate în broșura „Probleme actuale“, indicând valoarea nominală a datoriei, se pot considera ca exacte. Conform acestor cifre, avem

I. Datoria către Austria — — — — — 1.348 mil.

II. Datoria consolidată.

a) Rente.

1. De aur de 4 %	— — — — —	1.510.— mil.
2. de cor. de 4 %	— — — — —	2.700 — „
3. de c. r. de 3 1/2 %	— — — — —	60.— „
4. ungar. de 4 % ex. 1910	— — — — —	250.— „
5. „ „ 4 1/2 % ex. 1913	— — — — —	150.— „
6. „ „ 4 1/2 % ex. 1914	— — — — —	500 — „ 5.170 mil.

b) Amortizabilă.

1. Pentru căi ferate	
a) linia ung-galițiană	20.994.— mil.
b) „ Tisa	— — 13.55.— „
c) „ Budapesta-Cincibiserici	— — 16.701.— „
d) linia Agrim Karlstadt	— — 10.789 — „
e) linia Arad-Timișoara	— — — 10.262.— „
f) rețeaua soc. austro-ungare	— — — 363.360.— „ 435.— mil.

2. Speciale

a) Porțile de fier 3 % aur	— — — — —	42.624.— mil.
b) Oblig rurale ung. 4 %	— — — — —	355.413.— „
c) Oblig. regalii ung. 4 1/2 %	— — — — —	89.490.— „
d) Impr. cu premii ex. 1870	— — — — —	17.860.— „
e) Impr. pentru reg. Tisei 4 %	— — — — —	48.080.— „
f) la Banca Austro-ungară	— — — — —	12.960.— „
g) 2 impr. mai mici	667.— „	567.— mil. 1.032 mil.

c) De resorturi.

1. Min. interne	— — — — —	2.1 mil.
2. „ comerț	— — — — —	104.6 „
3. „ agriultură	— — — — —	14.— „
4. „ culte și instr.	— — — — —	28.— „
5. „ justiție	— — — — —	17.2 „
6. „ răsboiu	— — — — —	12.1 „
7. „ finanțe	— — — — —	19.— „ 197.— mil. 1.199 mil.

III. Datoria flotantă.

1. In bonuri tesaur din 912 de 4 1/2 % în mărci	124.6 mil.
2. „ „ „ 1913 „ „ cor.	150.— „
3. „ „ „ 1913 „ „ „ mărci	175.4 „
4. „ „ „ 1914 „ „ „ cor.	250.— „ 701 mil.

Totalul datoriei 8.418 mil

Datoria garantată.

In mod expres garantate sunt:

A) întreaga sumă de sub II. b) 1. (pentru căi ferate)	435.— mil
B) aia sumă de sub II. b) 2 a) (imprmut. Porților de fer)	426 — „
	Total 466.6 mil.

Din acestea, pe noi, — România, ne privesc:

1. împrumutul pentru calea ferată Arad-Timișoara de 10.262 mil.

2. O cota parte din suma de 363.360 mil., folosită pentru rescumpărarea rețelei de căi ferate ale Soc. austro-ungare, suma ce se va repartiza între România, Jugo-Slavia, Ceho-Slovacia, Ungaria și Austria, în proporția căilor ferate rescumpărate. Chestiunea acestei datorii s'ar putea aranja, sau repartizându-se capitalul asupra Statelor interesate, sau făcându-se un acord cu Societatea, și urmând a plăti, în proporțiile, ce le vor reveni, dobânzile, la care era angajată Ungaria prin obligațiunile ce le luase asupra sa.

3. Împrumutul de 42.6 milioane, pentru Porțile de fer. Acest împrumut formează o chestiune specială. Congresul dela Berlin împuternicise Austro-Ungaria cu executarea lucrărilor necesare pentru regularea Dunării la Porțile de fer, împuternicindu-o, ca dobânzile și anuitățile împrumutului, ce va necesita această lucrare să le plătească din taxele de navigațiune. Monarchia, la rândul său, a cedat această lucrare Ungariei, care a contractat împrumutul. Natural împrumutul va trece asupra statelor succesoare cu drepturile avute cu Austro-Ungaria Ungaria și Jugo Slavia, după cât am putut afla, ar fi de părere, sarcina să treacă asupra României amortizându-o din taxele de navigațiune.

Chestiunea este, că, rămânând asigurat venitul pentru acoperirea dobânzilor și anuităților, totul se reduce la o simplă administrare a acestui împrumut până la stingerea lui.

Datorii de asimilat celor garantate.

A) Datoria de sub II. a) (rente) în cea mai mare parte a fost original datorie garantată prin căile ferate rescumpărate sau construite și amenajate din nou. Art. de lege XXXII din 1888, prin care s'a autorizat prima conversiune a datoriilor originale, dispune ca gajul să se introducă în cărțile fonduare în ordinea și asupra obiectelor ce erau grevate. Prin art. de lege V. din 1902, s'a ordonat radiarea, căci statul prin o nouă conversiune în rente, urma să garanteze cu toată averea și venitul său. Diferite date, publicate de reprezentanții guvernului unguresc, arată de pildă, că din renta de coroane de 4% (II. a) 2) 1.4 miliarde s'a folosit pentru căi ferate. Anuarul statistic unguresc pro 1914 arată o sumă de 3,238 milioane folosită pentru construirea, cumpărarea etc. la căile ferate de stat. Acelaș anuar arată, că pentru regularea Dunării și diferitelor râuri s'a întrebuințat cca 35 milioane.

În general guvernul unguresc declară, că poate produce toate dovezile pentru identificarea datoriilor de asimilat celor garantate.

B) Din datoriile de sub II. b) 2 (speciale) se pot și trebuiesc asimilate:

1. Împrumutul cu premii ungar din 1870, în suma de 17.860 mil. folosit pentru regularea Dunărei pe teritoriul Budapestei și pentru amenajarea acestui oraș. Privește pe Ungaria;

2. Împrumutul cu premii pentru regularea Tisei și Seghedinului de 48.080 mil. privește pe Ungaria eventual, încât lucrările ating și țărmul sârbesc al Tisei, și pe Jugo-Slavia;

3. din cele două împrumuturi mai mici în sumă de 0.667 mil. unul de 0.539 s'a folosit pentru rescumpărarea podului de catene (lânczid) din Budapesta. Privește deci Ungaria și al doilea 0.128 mil. s'a folosit pentru rescumpărarea dijmelor de vii.

4. Împrumutul de 89.490 mil. obligațiuni de 4 1/2%, cedate orașelor și comunelor pentru rescumpărare drepturilor de regalii (cârciumărit). Rămâne a se vedea — având date detaliate — dacă n'ar fi convenabil, ca fie care stat să ia asupra sa obligațiunile orașelor și comunelor din teritoriul său, ale căror drepturi rescumpărate au trecut asupra resp. state. Obligațiunile din chestiune n'au fost puse în circulație. Orașele și comunele primeau dobânzile de la Ministerul de finanțe. Aceasta în urma dispozițiilor art. de lege V. din 1902. Tot atunci s'au convertit și obligațiunile pentru rescumpărarea drepturilor de regalii ale particularilor, însă în rentă de 4%. Delegația ungară la conferința de pace le însumează și pe acestea la categoria drepturilor de regalii rescumpărate, arătând suma de 425 mil. Ele însă, considerând schimbările, prin care au trecut, nu vor mai putea fi asimilate.

C) Din datoriile de sub II. c) împrumuturile singuraticilor ministerii, încât se va dovedi — acum se afirmă în cercurile ungurești că, în parte, au fost folosite pentru cumpărări și construire de clădiri publice, special cazărmi, se vor putea asimila sumele, despre care se va face aceasta dovadă conform dispozițiilor din al. 4-a p. 1. art 186 Trianon).

D) Relativ la datoria de sub III. 'flotantă', guvernul ungar deasemenea afirmă, că în parte s'a întrebuințat pentru căi ferate. Ceea ce se va dovedi, se va putea asimila.

Datorii de respins.

Nu se vor putea considera ca datorii, intrând prin prevederile art. 186 Trianon, în categoria datoriilor de repartizat:

A) din II. b) 2 (speciale) datoria către Banca Austro-Ungară de 12.960 mil., din două motive: Întâi, pentru că nu e datorie reprezentată prin titluri și prin urmare nu intră în prevederile art. 186 p. 2 și al doilea pentru că nu a fost luată și folosită pentru cumpărări de bunuri, proprietăți etc. și

B) din II. c) datoriile resorturilor, partea care nu va putea fi asimilată ca datorii gajate. Motivele sunt cele arătate la datoria către Banca Austro-Ungară. Dar peste tot, dacă aceste datorii de resort n'au fost contractate în legătură cu cumpărări de bunuri etc. așa cum este senzul aliniatului al patrulea din art. 186 p. 1 nu trebuiesc asimilate nici chiar dacă de fapt s'a făcut cum-

părările în chestiune, ci trebuiesc respinse. Se presupune adecă, că datoriile de resort s'au putut face, de fapt, cu alte scopuri și numai prin schimbarea destinației originale a împrumuturilor luate s'a făcut anumite cumpărări.

Datorii negajate se vor considera :

1. Datoria de sub I. (a Ungariei către Austria), vizată în alinia primă a anexei dela art. 203 Saint-Germain;
2. ceea ce nu se va putea asimila ca datorie gajată din rentele Ungariei de sub II. a);
3. din datoriile speciale de sub II. b) 2., împrumutul de 355 mil., în obligațiuni rurele de 4% și minuscului împrumut de 0.128 mil., pentru rescumpărarea dijmelor de vii și
4. din datoria flotantă de sub III. ceea ce nu se va putea asimila datoriilor gajate.

Valuta datoriei.

A) În valută de aur de rambursat conform aliniei penultim din art. 186 p. I. resp. aliniatul 7 din anexă sunt :

1. renta de sub II. a I. în sumă de 1.510.— mil.
2. împr. de cale fer. Agram-Karlstadt sub II. b. l. — — — — — 10.8 "
3. „ Porți e de fier de sub II. b. 2. 42.6 „ 1.563.4 mil.

Cupoanele și cea mai mare parte se plăteau după cursul devalizelor pentru titlurile plasate în Anglia, exclusiv în lire sterlinge.

Împrumutul de sub 2. privește pe Iugo-Slavia.

B) În valută de argint

1. renta de 4.2 % din datoria către Austria, sub I. (prorata) — — 136.3 mil.
2. împr. căi fer. galițiene. sub II. b. l. 20.9 „ 157.2 mil

C) În coroane și valute străine :

a) în mărci, franci francezi și lire sterlinge.

1. renta ung. de sub II. de 4—6 în sumă de 900.— mil.

b) în mărci,

1. bon de tezaur de sub III. 1. — 124.6 mil.
2. „ „ „ „ „ III. 3. — 176.4 „ 301.— mil.

D) În valută de bancă :

1. rentele de sub II. a) 2 în sumă de 2.700.— mil.
2. „ „ „ II a) 3 „ „ „ 60.— „
3. împr. căi ferate sub II. b. l. b. c. e. f. 403.3 „
4. „ speciale sub II. b) 2. — — 524.4 „
5. „ de resort II. c) — — — 197.— „
6. bon de tezaur sub III. 2. și 4. — 400.— „
7. renta conver. losuri și diverse prorata din datoria către Austria sub I. 973.9 „ 5.258.6 mil.

E) În valută de hârtie.

1. renta din datoria comună a Ungariei către Austria pro rata sub I. — — — — 235.6 mil.

Plasarea datoriei.

Cea mai mare parte din datoria publică ungară era plasată afară de hotarele vechii Ungarii. Nu am putut găsi cifre precise despre sumele plasate în vechea

Austrie și Germania. — S'a stabilit însă, că sunt plasate în

Franta 105,631,000 în cor. și 464,210,500 în franci francezi
 Anglia 6,236,000 „ „ „ 6,323,896 „ L. 151, 773, 504 c. aur
 Belgia 28,358,000 „ „ „ 88,842,105 „ franci francezi.

Se mai găsesc plasate în sume mai mici, în Elveția, Olanda etc.

La înregistrare făcută în România s'a găsit, după datele publicate în pressă, 306,110.398 cor. în care — așa credem — se cuprind și depozitele din Ungaria și Austria. a căror chestiune încă nu e clarificată.

Repartizarea datoriei.

A) Din datoria gajată, ne revine, cum am arătat la cap. II. (datorie garantată).

1. Obligațiunile împrumutului linii ferate Arad-Tișișoara, în sumă de Cor. 10.262.— mil. în valute de bancă ;

2. Cvota parte din datoria de 363.360.— cor val. de bancă din obligațiunile pentru rescumpărarea rețelei de căi ferate dela Soc. Austro-Ungară și

3. împr. pentru Porți e de fer de 42.6 mil. val. de aur.

B) Din datoria de asimilat celei gajate, cvotele ce se vor satori ca folosite pentru căile ferate din teritoriul anexat României, resp. pentru alte asemenea proprietăți. Valutele acestor cvote-părți sunt: aur, monede străine și valută de bancă.

C) Restul datoriei — inclusive datoria către Austria — se va repartiza ca datorie negajată pe baza veniturilor financiare.

Veniturile financiare ale Ungariei inclusiv Croația și Slavonia în anii 1911—1913 au fost :

	1911	1912	1913
Impozite directe — — —	309.624,	306.231,	326.189
„ de consumație — —	268.122,	301.81,	299.876
Drepturi de timbre — —	53.798,	55.720,	57.655
„ „ înregistrare — —	111.681,	111.254,	98.591
Taxe — — — — —	3.103,	2.898,	3.489
Monopoluri — — — —	216.311,	231.513,	235.360
Diverse — — — — —	86.096,	92.326,	104.149
	1.049.635,	1.101.023,	1.125.809
Venituri economice — — —	668.172,	731.924,	741.990
Domneile statului — — —	973,	1.403,	1.214
Operațiuni de credit — —	112.000,	120.527,	678.298
	Total 1.830.780,	1.954.817,	2.546.801

Impozitele directe, după categorii.

	1911	1912	1913
Impozit fonciar — — — —	72.846,	69.670,	61.918
„ de cassă — — — —	44.785,	45.525,	48.840
„ asupra câștigului personal —	58.242,	57.860,	59.323
„ intrepr. oblig. la publ. — —	16.879,	17.174,	20.268
„ asupra minelor — — —	1.135,	895,	1.053
„ „ dobânz. de cap și rentă	21.107,	23.540,	25.827
„ „ transp. pe căi fer. și apă	38.738,	36.387,	50.885
„ „ lotăriilor — — —	10,	51,	51
„ „ dreptului a purta armă de vânat — — —	1.649,	1.612,	1.672

Taxa celor scutiți de serviciul militar	4.785,	4.665,	4.425
Impozit adițional gen. as. venitului —	44.608,	44.164,	44.748
Dobânzi pt. imp. plătite cu întârziere	2.119,	2.696,	2.719
Competințe pt. încasarea impozitului —	348,	313,	479
Restituiri de compet. pentru încasarea impozitului — — — — —	129,	297,	149
Incassări diverse — — — — —	1.444,	1.382,	3.832
Total 309.624, 306.231, 326.198			

Datele speciale pentru teritoriul anexat României lipsesc. Găsim însă în publicațiunile delegației ungurești la conferința de pace câteva date comparative între veniturile totale ale fostului regat ungar, inclusiv deci Croația și Slavonia, și între veniturile financiare ale celor 15 județe din Ardealul propriu zis (Ardealul vechiu, partea de dincolo de Dealul Craiului). Se arată, ca venituri de contribuțiuni.

	Ungaria		Ardealul	
impozite directe — — —	326.	mil.	19.6	mil. 6 %
„ de consumațiune	300.—	„	29.7	„ 10 %
Timbre și Taxe — — —	156.—	„	11.9	„ 7.7 %
Monopol — — — —	196.—	„	17.2	„ 8.8 o/0
	978.—	mil.	78.4	mil. 8 %

Județele în plus, atașate României, Maramureșul, Sătmarul, Bihorul, Oradea-Mare și Banatul, vor urma raportul de contribuții. După declarația delegației ung. la Conferința de pace, nici aceste județe nu dispuneau de o facultate contributivă deosebită. Secretarul de stat de la finanțe, Kállay din Budapesta declară, că grosul contribuțiilor directe îl dădea capitala Ungariei. Excepțiune făcea impozitul fonciar, un impozit de reparațiune asupra întregii țări.

Pentru noi — judecând lucrurile după datele de care dispunem — va fi mai preferabil, ca repartizarea datoriilor negajate, inclusiv datoria către Austria, să se facă pe baza raportului dintre totalul impozitelor directe.

Valuta noilor titluri

Art. 186 și anexa conțin dispozițiuni și cu privire la valuta noilor titluri, chemate a înlocui pe cele vechi. Aceste dispozițiuni privesc însă numai:

a) titlurile datorii gajate peste tot și

b) diferența de titluri negajate, pe care statele succesoare sunt obligate a le remite Comisiunii de reparațiuni, în cazul când cvantumul de astfel de titluri, găsit în teritoriul vreunui stat interesat, ar fi mai mic ca cvota parte ce s'a atribuit aceluia stat.

De aici ar urma — și aceasta pare că și este — interpretarea, ce să dă mai pretutindena — că statele succesoare în ce privește titlurile datorii negajate, deținute în teritoriile lor, nu sunt obligate la transformările valutare, stipulate în citatul articol și anexă, ci pot face și procede cu proprii lor supuși, cum vor crede de cuviință.

Aceste dispozițiuni, agravate cu raporturile valutare dintre diferitele state succesoare, survenite în timpul din urmă, sunt de natură a crea nedreptăți, de care Comisiunea de reparațiuni nu va putea să nu țină seamă la

repartizarea vechii datorii publice din fosta Monarchie Austro-Ungară.

Înainte de a le arăta, să examinăm condițiunile de rambursare a vechilor titluri pentru datoria gajată și pentru diferențele de remis Comisiuni de reparațiuni din datoria negajată.

Vechile titluri, sunătoare în valută de aur, ar trebui înlocuite cu titluri noi în dolari sau livre sterlinge, după raportul dintre coroane și aceste monede în Iulie 1914.

La titlurile vechi, sunătoare în coroane și alte valute streine, trebuie să se țină seama de aceste raporturi și la titlurile, ce le vor înlocui.

Nu sunt dispozițiuni precise pentru titluri, care au sunat în valută de argint.

Titlurile în valută de hârtie (cum este ex. renta comună de 4, 2% din datoria către Austria) se vor înlocui cu titluri noi — cel puțin aceasta este părerea generală — în monedă națională a statelor succesoare, după raportul în care a fost schimbată vechea monedă austro-ungară cu respectivele monede naționale.

Ne lămurită și controversată este chestiunea titlurilor — marea majoritate — cari au sunat în valută de bancă. Vor fi acestea considerate ca titluri în monedă de hârtie. sau cum? Să admitem cazul cel mai favorabil, că vor fi tractate ca titlurile în valută de hârtie.

Ei bine, *la datoria gajată* statele vor înlocui vechile titluri cu altele noi, conform dispozițiilor din cele precedente, respectiv conform hotărârilor întregitoare, pe care Comisiunea de reparațiuni va trebui să le mai aducă în chestiune. E just că a emite azi titluri în dolari sau livre sterlinge, după raporturile din 1914, ar fi în sine o catastrofă pentru aproape toate statele succesoare. Aproape același lucru ar fi a ține seamă, la titlurile cu mai multe valute, de raporturile dintre noua monedă și francul francez, sau livra sterlingă etc. Acestea sunt chestiuni, la care o comisiune de reparațiuni va trebui să se oprească și să ia sub revizie dispozițiunile din tratate. Dar ori ce va face ca, noi, de astădată și la acest loc, voim să constatăm, că ce privește datoriile gajate, statele succesoare, indiferent, că titlurile sunt deținute în teritoriul lor sau în alte state, iau asupra lor aceleași îndatoriri, când e vorba de condițiunile de rambursare a vechilor titluri.

Singura chestiune, ce trebuie pusă în legătură cu rambursarea datorii gajate, este: în ce sumă vor fi deduse aceste datorii din prețul de rescumpărare al bunurilor și proprietăților aferente?

Aflăm, că Comisiunea de reparațiuni ar fi pe punctul de vedere că evaluățiunea lucrurilor și proprietăților să se facă în coroană de aur, după prețurile și raporturile din 1914. Nu e locul a discuta acum această chestiune. Tot ce voim să spunem, este, că făcându-se evaluățiunea pe aceasta bază, datoria gajată va trebui deduse în o sumă egală cu valoarea ei nominală. Dacă

evaluatiunea s'ar face pe altă bază, pe un raport de prețuri mai ridicat, suma de dedus încă ar trebui urcată cu același coeficient. Nici în cazul prim și nici în acest din urmă, firește condițiunile de rambursare a vechilor titluri, asigurate prin tratat statelor succesoare nu vor fi modificate în defavorul lor.

Grav, și nedrept să prezintă însă *chestiunea datoriei negajate*. Dispozițiunile arătate în cele precedente și disparitățile valutare crează o sarcină injustă 1) statelor cu valută mai bună și 2) statelor cari neavând în teritorul lor titluri cât cota parte ce le va reveni, sunt obligate a remite diferențele către Comisiunea de reparațiune.

Astfel în ipoteza că noile titluri vor păstra nominalul în valută națională a statelor succesoare, una și aceeași sumă însemnează sarcini diferite. Două miliarde pentru Ungaria și două pentru România, însemnează azi pentru aceasta din urmă — dat fiind raportul dintre coroana ungurească și leu — o sarcină de 5—6 ori mai mare. Și mai grav însă ar fi cazul foarte probabil, dacă în România de exemplu din cvota ce i-ar reveni s'ar găsi titluri numai de $\frac{1}{5}$ parte. Pentru diferență România e obligată să de titluri, conform normelor arătate la datoria gajată: în aur, în valute streine etc.

De toate aceste împrejurări trebuie să se țină seamă. Azi e cu neputință a face propuneri concrete. Aceasta se va putea numai când să vor cunoaște rezultatele înregistrărilor și stampilărilor din toate statele și când se va ști exact raporturile dintre datoria gajată și negajată, precum și interpretarea justă ce se dă diferitelor dispozițiuni din desmenționatul articol și anexă a tratatului de pace. Tot ce se poate fixa acum este, că rezultatul numeric al repartizării datoriei negajate, ce-l va arăta calculul pe baza veniturilor financiare, trebuie rectificat amăsurat raporturilor valutare și dreptății, care trebuie să existe pentru toți.

Paris, 29 Noemvrie 1921.

Rugare către abonenții noștrii restanțieri.

Apropiindu-se sfârșitul anului, rugăm cu stăruință pe onor. noștrii abonenți restanțieri, particulari sau bănci să binevoiască a-și achita până la 31 Decembre a. crt. atât restanțele de abonament cât și taxele de inserțiuni pe anii trecuți și anul curent.

ADMINISTRAȚIA.

Crușarea și renunțarea sunt cele mai bune mijloace de apărare contra jafului și contra pirateriei în comerțul de azi. Pedepsiți speculatorii prețurilor, renunțând la cheluiala, ce vi-o pretind ei.

Din programul Austriei pentru sanarea economică.

În conformitate cu hotărârile conferinței dela Genova, Austria va necesita pentru sanarea sa economică un împrumut de durată lungă de cca 130 milioane coroane în aur. Până la contragerea acestui împrumut care are nevoie de o pregătire mai îndelungată, — Austria, pentru-ca și până atunci să nu mai fie împinsă prin trebuințele gospodăriei sale la „fabrica de bancnote“, face deja de pe acum un împrumut cu caracter provizor și cu durată de 6 luni, care este pus spre subscripție publică dela 4 la 30 Decembrie a. c.

Împrumutul acesta se face în dolari până la suma de 6 milioane împărțit în bonuri de tezaur de câte 10, 40 și 100 dolari, cari vor purta o dobândă de 8%.

Dobânda aferentă bonurilor semnate, se bonifică deja la semnare prin detragere din suma semnată, care împrejurare implică o rentabilitate faptică de cca 8 $\frac{1}{2}$ %. Semnătorul poate cumpăra astfel de bonuri fie cu dolari fie cu coroane austriace calculând 70 000 cor. pentru 1 dolar.

La scadența aceste bonuri se vor rescumpăra în valoarea nominală fără vre-o detragere cum sunt impozite, competențe, etc. Terminul rescumpărării este la 1 Junie 1923. Proprietarul unui atare bon are însă până la 30 Junie 1923 dreptul de a cere valoarea bonului în coroane austriace pe lângă cursul de 70,000 pro dolar. Semnătorii acestor bonuri, pe lângă avantajul, că sunt scutiți de ori ce pierdere de capital, au șanșe duble de câștig, ce pot urma prin urcarea coroanei sau prin căderea dolarului, deoarece proprietarul poate cere la scadență rescumpărarea bonului ori în coroane austriace ori în dolari. Asigurarea lor rezidă în faptul, că ele trebuiesc răscumpărate la lansarea împrumutului internațional, pe care în înțelesul hotărârilor Conferinței dela Genova, Austria îl va contrage pentru sanarea sa, iar ca asigurare deosebită servesc venitele vămilor și ale monopolului de tutun, cari formează după cum bine este știut cele mai tari poziții din activele Austriei, mai cu seamă fiind-că vămile se încasează în valute de aur.

Afară de aceste avantaje, mai sunt apoi asigurate pe seama semnătorilor o mulțime de favoruri, cari având caracter local nu le mai amintim aici.

Notăm încă, că aceste bonuri sună la purtător, poartă data de 1 Decembrie 1922, semnătura ministrului de finanțe și contrasemnătura președintelui dela Curtea de Conturi.

*

Paralel cu acest împrumut, Austria a inactivat și înființarea Băncii Naționale Austriace de Emisiune

care formează unul dintre pilierii principali ai sănării sale inițiate cu ajutorul Societății Națiunilor. În urma favorurilor asigurate la aceasta înființare pe seama semnătorilor la împrumutul deschis mai sus, se pare că aceasta s'a făcut ca un fel de stimulent pentru reușita cât mai bună a împrumutului.

S'au lansat anume prospectele de emisiune pentru acțiunile Băncii Naționale Austriace cu termenul tot de 4 Decembrie a. c. și se asigură proprietarilor bonurilor de tezaur ale împrumutului de aur 1922, precădere la semnarea acestor acțiuni, cărora le este asigurat un viitor frumos.

Pot semna acțiuni de acestea în primul rând deținătorii împrumutului de aur 1922 și anume după fiecare bon de 40 dolari una acțiune de 100 coroane aur. Pentru achitarea acțiunilor semnate, pot folosi aș până la $\frac{3}{4}$ parte din valoarea ei nominală bonuri de tezaur și fiindcă valoarea unei acțiuni echivalează cu 20 dolari 26 $\frac{1}{4}$ cents, semnătorul poate plăti din suma aceasta 12 dolari în bonuri de tezaur iar restul în monete de aur sau în dolari, lire sterline, franci francezi, florini olandezi ori coroane norvegiene. Cei cari nu posed aceste valute le pot procura avantajos la locurile de semnare a acțiunilor.

Acțiunile Băncii Naționale Austriace sună la purtător și vor fi cotate după terminarea emisiunii la bursa din Viena.

Mai notăm apoi, că acțiunile de mai sus se emit și în titluri de 25 coroane aur așa numite „Un sfert de acțiune“. În consecință pot lua parte la semnarea lor și proprietarul unor bonuri de 10 dolari, cari pot semna după principiile de mai sus dar natural în raportul de $\frac{1}{4}$.

O opinie engleză de remarcată.

— Chestiunea Basarabiei —

Revista londoneză „The Economist“ din 2 Decembrie, ocupându-se de atitudinea guvernului rus față de „problema Basarabiei“, cum o numește autorul articolului, exprimă păreri, cari, dată fiind importanța mondială a revistei, merită să fie relevate.

Atitudinea guvernului sovietic, scrie revista, se rezumă în a refuza recunoașterea Nistrului ca frontieră și a cere restabilirea Prutului ca linie de delimitare a ambelor state.

Sunt totuși puține schimbări teritoriale survenite în timpul și după războiul mondial cari să fie atât de justificate ca încorporarea Basarabiei la România.

Din punct de vedere etnic, bazându-ne pe recensământul făcut sub guvernul rus în 1912, — și nu se poate bănuși că a fost părtinitor Românilor — din populația totală a provinciei, care se cifra la 2.583.000 locuitori, 1.710.000 au fost găsiți români.

Dar importanța relativă a acestor 66 la sută din populație crește mult, dacă se analizează statistică neromânilor.

Cea mai importantă minoritate este reprezentată de:

Ruteni, cu 285.000 sau 11 la sută din populație. În al doilea rând vin:

Evreii în număr de 245.000 sau circa 9 la sută.

Rușii deabea dacă numărău 138.000 locuitori în Basarabia, cari, în majoritatea lor erau funcționari de stat și mari proprietari agricoli.

*

Din punct de vedere istoric dreptul României este și mai justificat, căci înainte de 1812 Basarabia aparținea principatului moldovean, pe atunci sub stăpânirea Turcilor. La 1856, Basarabia este atașată Moldovei, însă 22 de ani mai târziu — 1878 — ea este reîncorporată Rusiei — probabil ca o dovadă de recunoaștință pentru cooperarea românească contra Turcilor

Corpul contabililor și reforma financiară.

Duminică 3 Decembrie dl V. M. Ioachim, a vorbit la „Cercul de studii Comerciale“ din Palatul Camerii de Comerț despre: Corpul Contabililor și reforma financiară.

D-se arată, că noile impozite, bazându-se în ceea ce privește comerțanții și industriașii pe registre, deci pe contabilitate, Corpul contabililor legiferat în iulie 1921 urmează să aibă un rol important în aplicarea reformei fiscale.

Acest rol îl poate avea ca experți contabili atașați la Comisiunile de impunere și ca organ consultativ la stabilirea normelor de impunere.

Conferențiarul arată, că prin Legea industrială din 1919 se prevede, că Comisiunile de impunere vor avea și un expert Contabil și rezultatele date din aplicarea acestei legi au fost cele mai bune atât pentru fisc, care și-a putut mări veniturile cu cel puțin 20 la sută atât și pentru contribuabili, care au fost apărați uneori de impuneri nedrepte.

Dl Ioachim trece în revistă dispozițiunile cu privire la rolul experților contabili din diverse legi fiscale. Spune, că în noul anteproiect al comisiunii financiare se prevede la art. 83 că Comisiunile de impunere pot fi ajutate de experți Contabili ceea ce constituie o justă recunoaștere a importanței ce revine acestor profesioniști în aplicarea reformei fiscale însă insuficientă, și exprimă dorința Corpului, ca participarea efectivă în Comisiunile de impunere pentru veniturile Comerciale și Industriale să fie pre-

văzute în mod expres în lege sau prin regulamentele de aplicare.

Di Dr. Penescu, membru al comisiunii fiscale, invitat la această conferință, spune, că manifestarea de solidaritate profesională a experților Contabili este utilă scopului noii legi fiscale, fiindcă aceasta este în primul rând o operă de guvernământ dar și de specialitate tehnică în executarea ei. Sub acest din urmă aspect legiuitorul s'a preocupat în deosebit de a asigura aplicarea legii prin colaborarea instituițiilor, organizațiilor și elementelor de specialitate.

În vederea acestui scop s'a înscris în art. 83 al proiectului o dispozițiune privind modalitatea participării experților Contabili în Comisiunile de impunere. Dsă nu se îndoiește de rezultatele folositoare atât pentru fisc, cât și pentru contribuabili ce vor decurge din această colaborare și crede, că prin exemplul acesta se va deshide în mod incontestabil acestor tehnicieni largul câmp de activitate al reorganizării administrației banului public, unde bugetul va trebui așezat pe normele moderne ale dreptului public prin punerea în stare de rentabilitate a exploatașunilor de stat.

Târg de produse industriale engleze la Londra și Birmingham.

La 19 Februarie 1923 se va deschide atât la Londra cât și la Birmingham Târgul Expoziție anual al tuturor produselor industriale engleze, care se poate considera ca cel mai mare și mai bogat târg al Europei, și va uni pe un teren, tot ce industria engleză cu toți ramii ei a produs mai perfect, mai solid și mai bun în ultimul timp. Fiind aranjată de casele cu cea mai bună reputație europeană, recrutându-se aici o jertfă și osteneală și fiind aranjate cu minunatul simț practic al englezului, acest târg va oferi tuturor vizitatorilor nu numai o oglindă clară a marilor progrese tehnice industriale, dar va fi și o ocazie bună pentru casele de comerț de a se asorta cu assortimentele cele mai nouă ale sezoanelor viitoare. Târgul va dura din 19 Februarie până la 2 Martie 1923.

Lămuriri și informații mai detaliate la Dl Charles Goodwin conzul englez Cluj.

„Cine are urechi de auzit, să auză“, a zis Mântuitoru
Cine are ochi de văzut, să vadă, că „Revista Economică“
este singura foaie românească luptând, pentru a folosi
arzaa forțelor românești.

JUDICIARE.

Bilet la ordin. — Trebuie sau nu protestat pentru a intenta acțiunea cambială?

Pentru ca o cambie să-și păstreze efectele sale atât față de emitent, cât mai ales față de giranți, se cere protestul, făcut în timpul și forma cerută de legea comercială.

Dacă însă purtătorul unui bilet la ordin neglijează protestul convenit pierde el acțiunea cambială și față de emitent sau numai față de giranț?

D. Samoil Haimsohn emisese un bilet la ordin în valoare de 35000 lei în ordinul d-lui S. G. ũ blaț care o trecuse prin gir unui alt creditor, reclamantul de azi d. B. Lăzărescu.

Acesta la scadență neîndeplinind formalitățile protestului, intentă acțiune cambială contra girantului și a emitentului.

Aiți emitentul cât și girantul s'au opus acțiunii creditorului Lăzărescu invocând ca motiv lipsa protestului.

Tribunalul a admis în parte acțiunea, în sensul că au scos din cauză pe girant care în lipsa protestului nu mai e ținut cambiarmente. A admis însă acțiune în contra emitentului, căci acesta spre deosebire de trăgătorul dintr-o trată este debitorul principal și afară de mici excepții legea nu cere protestul față de debitorii principali cari sunt ținuți față de creditorii lor, chiar dacă nu s'a făcut la timp sau nu s'a făcut deloc protestul și a condamnat astfel pe d. Haimsohn la plata sumei din cambie plus cheltuielile acțiunii.

Sondele distruse de englezi în 1916.

Dela 411 sonde în foraj, câte erau în 1913, nu mai erau decât 380 în 1914, 362 în 1915 iar în 1916 numărul lor se reduce și mai smțitor.

În 1916 ca urmare a războiului, evacuându-se districtele Dâmbovița, Prahova și Buzău, s'au distrus toate instalațiunile și sondele explorațiilor de petrol, precum și enormele cantități de produse petrolifere depozitate în rezervoare, rafinării etc.

Au fost înfundate și scoase din producție 1500 sonde, iar din acestea 1000 au fost complet distruse; au fost de asemenea distruse instalațiunile din santere și rafinerii. Valoarea acelor sonde și instalațiuni, reprezentau la valoarea din 1916 un total de 400.000.000 lei.

S'au distrus prin incendiu, în acelaș timp 830.000 tone produse petrolifere care se găseau depozitate în rezervoare și erau în cea mai mare parte destinate exportului. Valoarea lor reprezenta la acea dată suma de 200.000.000 lei.

Administrația de ocupație inamică a utilizat toate mijloacele tehnice și toate rezervele de materiale, pentru a reface parte din această industrie, reușind să se aducă la producție parte din sondele distruse și mai în urmă refăcând două din principalele rafinării: Steaua Română din Câmpina și Vega din Proești.

Astfel în 1917 producția de țigări s'a cifrat la 517 941 tone, iar în 1918 grație rezultatelor obținute pe terenurile Statului producția s'a urcat la 1,214 219 tone, ajungându-se în ultimile luni ale anului 1918 la o producție zilnică de 3500 tone în mediu. Față de 1093 sonde productive care existau în 1910, găsim la finele lunii Noiembrie 1918 un număr de 437 sonde, adică 41 la sută.

Invitare la abonament.

Cu numărul de față se începe noul abonament la „REVISTA ECONOMICA” mutată la Cluj, în următoarele condițiuni:

pe un an întreg: Lei 120.—

o jumătate de an „60.—/Centra Univ

Abonamente pe timp mai scurt de o jumătate de an nu se servesc.

Costul abonamentelor se poate trimite de sau prin postă cu mandate postale, sau prin viriment la „Banca Agrară” Societate Anonimă Privilegiată din Cluj, în favorul contului „Revistei Economice”.

Toate băncile românești, membre sau nu a „SOLIDARITATEA” sunt rugate prin aceasta cu toată onoarea să primească vărsămintele de abonamente la ghișeurile lor pentru contul „Revistei Economice”, transferându-le prin viriment la „Banca Agrară” S. A. P. Cluj.

„ARDEALUL”

Institut de arte grafice, s. a.

CLUJ. Strada Memorandului No. 22

poate liferă Institutelor de credit toate

requisitele de birou
registrele și tipărițiile necesare.

CRONICA SĂPTĂMÂNALĂ

Creditul Industrial. În 8 Decembrie s'a ținut la București ședința comisiei, care a fost încredințată cu studierea normelor de înființare a Consiliului Industrial. În această ședință s'a discutat atât anteproiectul cât și statutele societății. Din Ardeal au participat dl Dr. P. Poruțiu profesor universitar din Cluj. Statutele au fost întocmite de dl M. Oromolu guvernatorul Băncii Naționale.

Doleanțele fabricanților de spirt din Ardeal. În dimineața s'a prezentat d-lui ing. Cezar Popescu, directorul general al Industriei, o delegație a fabricanților de spirt din Ardeal, în frunte cu d. Neuman. Ei au arătat că la noi există trei regimuri de fabricație a spirtului și anume:

În vechul regat libertatea de producție;

În Basarabia monopol; iar în Transilvania contingentare.

Delegația a cerut să se unifice regimul fabricației spirtului și, dacă e posibil, să se introducă pe se întreg sistemul contingentării aplicat închip împărțial. Se cere să se fixeze aceasta contingentare în raport cu puterea de producție a fabricii.

Această delegație se va prezenta în cursul zilei de azi în audiența d-lor Vintilă Brătianu, ministru de finanțe și V. Sassu, ministrul industriei și al comerțului, spre a expune aceleleași doleanțe.

Ghete în schimbul grâului: Industriași de pielărie din Seghedin au hotărât, că la fixarea prețurilor, să ia normă valuta grâului, trimițând cumpărătorilor ghetele confecționate în schimbul grâului sau a echivalentului lui.

Exportul nucilor. Nucile zac neînărcațe prin gări și din cauza umezelei mucesc și se aprind; în afară de aceasta ele sunt o marfă de sezon care dacă nu sosesc în străinătate înainte de sărbătorile catolice, sunt refuzate la sosire și comercianții sunt expuși la pagube extraordinare întrucât un vagon cu nuci costă o sută de mii de lei afară de taxele vamale și de export care sunt exorbitante.

1.888.000.000.000! Numărul acesta, compus din 16 cifre din care 12 nule reprezintă în hârtie monedă de mărci, cât e datorare Germania în urma războiului.

În litere: Un milion, o sută optzeci și opt de miliarde, o sumă în adevăr fantastă. Din cele 60 milioane de locuitori ale Germaniei — dela copilul din fașă, la invalid și bătrân — fiecare are repartizat pe capul lui o datorie de 19 800 000 mărci.

Câte secole trebuie până să se plătească această datorie?

BIBLIOGRAFIE.

EDITURA „CARTEA ROMĂNEASCĂ” din București a mai dăruit literaturii noastre următoarele cărți atât instructive cât și folositoare, pe cari cu căldură le recomandăm cercurilor interesate.

- Cultura Viei și Fabricarea Vinului** (cu ilustrațiuni) de Vasile S. Moga . . . . . Lei 14.—
Fabricarea Săpunului (ilustrat) de A. Schorr . . . . . „ 2.—
Prăsierea Păsărilor de Curte (ilustrat) de A. Rus-Telcianul . . . . . „ 15.—
Creșterea porcilor (ilustrat) de A. Oescu . . . . . „ 2.—

Toate aceste cu ilustrațiuni și scrise pe înțelesul tuturor într-o frumoasă limbă românească.

- O Șezătoare la Tară** de Anton Papp . . . . . Lei 2.—
Colomb, Roman, tr. de N. Iosif . . . . . „ 3.—
Plan și Ghid al orașului București cu adresele tuturor autorităților, ministerelor, de V. Miorini . . . . . „ 20.—
 Se află de vânzare la principalele librării din țară.

A apărut „**BULETINUL AGRICULTUREI**” Vol. III, o valoroasă lucrare de 240 pagini, editată de Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Pe lângă diferite regulamente, decrete și de izi ale acestui minister, volumul mai conține diferite studii asupra culturii pământurilor, scrise de profesori competenți, o dare de seamă asupra stării agriculturii și animalelor domestice din Ardeal și Banat, statistice, diverse, programul de acțiune al Comitetului Național, al grâului, Reforma Agrară în Polonia, Situația Agricolă din toate țările globului nostru, o amănunțită cronică științifică etc. Prețul volumului 30 lei, abonament anual 120 lei.

Aviz.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA) caută propagandiști pentru loteria ei, pe lângă un comision de 25%, în toate centrele mai de seamă ale României întregite. Doritorii sunt invitați prin aceasta să se anunțe buroului „Asociațiunii”, Sibiu, strada Șaguna Nr. 6. 2-4

„DOINA”

SOCIETATE ANONIMĂ COMERCIALĂ ȘI DE CREDIT
 CÂMPENI

Incepând cu 1 Ianuarie 1923, după depunerile spre fructificare elocuate la institutul nostru, până la suma de 50,000 Lei se va da 5%, iar la cele mai mari 6%.

3-3 **Conziliul de administrație.**

Cereale.

Modificarea tarifului vamal.

Prin decretul No 5425 din 6 Decembrie a. crt. se aduce tarifului vamal aflat în vigoare modificări în taxele vamale de import la 68 de articole, iar la taxele vamale de export la 28 diferite articole.

Între diferitele articole a căror taxe de export s'au modificat se găsesc și nucile, taxându-se nucile cu coaje cu 8,000 Lei vagonul, iar nucile descojite (miez de nucă) cu 200,000 Lei vagonul.

Aceste taxe intră în vigoare dela data de 20 Decembrie a. crt.

Rechizițiile de făină.

Oficiul de control al grâului, făinei și pâinei, a trimis tuturor prefecturilor de județ din țară următorul ordin circular:

Avându-se în vedere câteva cazuri ivite în ultimul timp relativ la facerea rechizițiilor, unii deținători refuzând a preda grâul autorităților pe motiv că e vândut unei moară, s'a hotărât următoarele:

1. Se vor menține toate rechizițiile hotărâte dacă cumpărăturile făcute de moară, nu sunt anterioare somațiunii.

2. În caz contrar și dacă se stabilește cu registrele (copier și jurnal) sau cu un contract, cu date cerute, că acea cumpărătură este făcută înaintea somației. Se va ridica rechiziția.

3. Autoritatea care avea lipsă de grâu și urma să facă rechiziția se va adresa însă imediat moarei cumpărătoare cerând să-i vândă făină, pe prețul stabilit de O. F. P. pentru orașul unde este moara, iar în caz de refuz se va rechiziționa făina cerută.

Bursa de cereale

Prețurile cerealelor în săptămâna aceasta pe piețele interne au fost ceva mai urcate ca în săptămâna preceentă.

Pentru strănătate s'au făcut puține tranzacțiuni.

Târgul de cereale.

Prețurile medii ale cerealelor sunt pe 100 de Kgr.

Felul cerealelor	În Ardeal	În Cadrilater	În Galați
Grâu	390—410	290—305	350—370
Orz	—	240—280	305—370
Ovăș	—	260—290	320—340
Secară	—	260—280	—
Fasole	450—470	450—555	580—640
Nuci	1000—	—	1100—
Cartofi	—	—	—
Porumb nou	360—380	240—260	—
Porumb vechi	420—450	—	—

Bursa

În tot cursul săptămânei tendința la bursă să | în deosebi la petrolifere iar pe sfârșitul săptămânei
mențină fermă, înregistrându-se cursuri mai urcate | la Reșițe. — Devizele staționează.

Târgul de efecte.

Cotări oficiale la Bursa din București și târgul liber.

o/o	Divid.	Ultimul curs	D e c e m b r i e					
			6	7	8	9	11	12
Efecte:								
50%		81 1/4	80 1/4	80 1/4		80 1/2	80 1/2	—
50%		80	—	—		81 1/4	—	—
50%		82	—	—		82 1/2	—	—
Bănci:								
500	320	12 800	—	—		—	—	—
500	100	855 —	850 —	—		890 —	—	880 —
500	50	750 —	—	—		—	—	740 —
500	160%	495 —	500 —	500 —		—	—	—
100		—	—	—		—	—	—
500	65	20 —	—	—		—	—	—
Intreprinderi:								
500	20%	2155 —	2160 —	2170 —		2180 —	2340 —	2270 —
500		1820 —	—	180 —		290 —	2240 —	2140 —
1000		—	—	—		—	—	—

Schimbul de bani.

	Paritatea în Lei înainte de război	Ultimul curs	D e c e m b r i e					
			6	7	8	9	11	12
Cursul la București								
100	100	1122 —	—	1135 —	1150 —	1165 —	1150 —	1152 —
100	100	—	—	1075 —	—	3100	3000 —	3060 —
100	105	506 —	—	510 —	52 —	518 —	515 —	516 —
100	105	7 —	—	690	—	7 —	7 —	—
100	105	0 22	—	0 23	—	0 23	0 23	0 23 1/4
100	125	2 03	—	1 93	2 01	2 08	2 —	1 98
1	25	727 1/2	—	737 —	741 —	748 —	751 —	745 —
100	100	802 —	—	812 —	—	815 —	820 —	822 —
100	100	—	—	—	—	—	—	—
100	100	—	—	—	—	—	—	—
100	100	—	—	—	—	—	—	—
1	5	61 —	—	161 50	162 —	162 1/2	163 —	164 —
Paris								
100	Fr. 100	890	885	875	875	875	875	875
1	5	—	14 31	14 23	14 08	14 20	14 28	14 07
1	25	65 15	65 20	65 05	64 38	—	65 15	64 77
100	100	71 05	71 10	71 —	70 60	71 —	71 49	—
100	125	0 17	0 17 1/2	—	0 17 1/2	0 17	0 16	0 17
100	105	—	45 20	45 30	44 70	45 —	45 —	44 30
100	105	—	—	—	—	—	—	—
100	105	—	—	0 021	0 02	0 02	—	—
100	100	268 —	269 50	268 25	265 75	265 —	—	265 50